

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 8CoP/190/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7118209614
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 01. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Agnesa Hricová
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2022:7118209614.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Agnesy Hricovej a členov senátu JUDr. Jozefa Maruščáka a Mgr. Miloša Greguša v právnej veci starostlivosti súdu o maloletého U. O. nar. XX.XX.XXXX zastúpeného kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Košice dieťa rodičov: matky S. S. nar. XX.X.XXXX bývajúcej v S. na E. ulici č. X zastúpenej JUDr. Ľudovítom Didim advokátom so sídlom advokátskej kancelárie v Šahách na Hontianskej ulici č. 4 a otca E. O. nar. XX.XX.XXXX bývajúceho v S. na B. ulici č. X zastúpeného JUDr. Danielou Sokol advokátkou so sídlom advokátskej kancelárie v Košiciach na Kuzmányho ulici č. 57 v konaní o zmenu úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu o odvolaní matky proti rozsudku Okresného súdu Košice I č.k. 11P/106/2018 - 234 zo dňa 5.5.2021 takto

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok v napadnutých výrokoch o výchove, znížení výživného a úprave styku.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie výrokom I. napadnutého rozsudku návrh matky na zverenie mal. U. do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov zamietol. Výrokom II. znížil výživné zo strany matky na mal. U. zo sumy 80 EUR mesačne na výšku 30% zo sumy životného minima na nezaopatrené nepnoleté dieťa podľa osobitného prepisu od 1.5.2021 do budúca, ktoré je matka povinná platiť vždy do 15. dňa v mesiaci vopred otcovi. Výrokom III. konanie o návrhu otca na zvýšenie výživného zastavil. Výrokom IV. upravil styk matky s mal. U. nasledovne:

Každý pány týždeň od piatka od 18:00 hod. do nedele do 16:00 hod., počas letných prázdnin v mesiaci júl dva týždne od prvého pondelka od 9:00 hod. do nedele do 18:00 hod., v mesiaci august prvé dva týždne od 9:00 hod. do nedele do 18:00 hod., každý nepárny rok počas vianočných sviatkov od 23.12. od 9:00 hod. do 27.12. do 18:00 hod., počas veľkonočných prázdnin nepárny rok od veľkonočnej nedele od 9:00 hod. do utorka do 18:00 hod., páry rok od zeleného štvrtka od 9:00 hod. do nedele do 18:00 hod., každý nepárny rok počas jarných prázdnin od pondelka od 9:00 hod. do piatka do 18:00 hod. s tým, že matka si maloleté dieťa prevezme v stanovené dni a hodiny pred bytom otca, kde mu táto dieťa odovzdá a vráti na tom istom mieste v stanovený deň a hodinu. Výrokom V. rozhodol, že daným rozsudkom sa mení rozsudok Okresného súdu Košice I sp. zn. 11P/175/2014 zo dňa 14.4.2015 v časti úpravy styku a výživného. Výrokom VI. nepriznal štátu náhradu trov konania. Výrokom VII. rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

2. Rozhodnutie o zamietnutí návrhu matky na zverenie mal. U. do striedavej osobnej starostlivosti odôvodnil tým, že z vykonaného dokazovania vyplynulo, že rodičia majú predpoklady zvládať striedavú starostlivosť a najmä chápať jej hlavný význam pre maloleté dieťa. Zo záverov znaleckého posudku však vyplynula nevyrovnanosť osobnostnej štruktúry matky s výraznou emočnou labilitou, čo vo vzťahu k rodičovskej zrelosti sa považuje za skôr negatívny faktor. Je emočne menej zrelá a vyvážená, ľahko sa stresom dezorganizuje. Konštatoval, že rola matky je nesmierne náročná a ak je v nepriaznivých

sociálnych podmienkach bez adekvátnej citovej podpory, môže to byť pre ňu náročné. Matka tak ako v návrhu i pred znalcom uviedla, že dôvodom na podanie návrhu na zverenie maloletého dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti je najmä jej nepriaznivá finančná situácia, pričom ďalším dôvodom je aj saturácia túžby po úplnej rodine. Zo záveru znalca vyplynulo, že sú to psychologické dva protichodné motívy a to snaha finančne odľahčiť záťaž a emočne sa viac zaťažiť zmenou styku s prvorodeným synom. Súd prvej inštancie pri rozhodovaní o najvhodnejšej forme zabezpečovania starostlivosti o maloleté dieťa preto vykonal dokazovanie aj znaleckým posudkom z odboru psychológie, ktorého závery korešpondovali s ďalšími zistenými skutočnosťami, keďže z postojov a tvrdení oboch rodičov ako i kolízneho opatrovníka vyplynulo, že matka vzhľadom na situáciu, v ktorej sa nachádza nie je v súčasnosti zrelá na starostlivosť o maloleté dieťa formou striedavej osobnej starostlivosti. Z dokazovania vyplynula i skutočnosť, že matka uzavrela manželstvo, pribudla jej vyživovacia povinnosť k mal. U. (nar. XX.X.XXXX). Je v súčasnosti na rodičovskej dovolenke, pričom všetci bývajú v spoločnej domácnosti s jej matkou, ktorá im finančne vypomáha. Z dokazovania vyplynula i skutočnosť, že výchovné prostredie vytvorené otcom a jeho nepretržitou starostlivosťou o maloleté dieťa nebolo spochybnené v priebehu konania. Neboli zistené žiadne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali záver, že jeho doterajšie výchovné prostredie nezabezpečuje priaznivé podmienky pre vývoj mal. U.. Mal preukázané, že otec akceptuje rolu a potrebu matky v živote maloletého dieťaťa. Umožňuje mu byť v čo najširšom kontakte s matkou. Na základe uvedených skutočností a vykonaného dokazovania bol súd prvej inštancie toho názoru, že v súčasnosti forma striedavej osobnej starostlivosti u maloletého dieťaťa nie je vhodná, nakoľko matka sama je odkázaná na starostlivosť svojej matky bývajúcej s nimi v spoločnej domácnosti. Stará matka pomáha matke tak so starostlivosťou o mal. U. ako aj o mal. U. o čom svedčí aj skutočnosť, že maloletý má bližší vzťah k starej matke než k matke. Pri rozhodovaní o znížení vyživovacej povinnosti matky voči mal. U. otec prezentoval rozsah odôvodnených potrieb maloletého, ktoré zjavne nevybočujú z rámca potrieb iných detí v rovnakom veku. Maloletý je školopovinný, v tejto súvislosti má otec výdavky v súvislosti so zabezpečením školských potrieb a pomôcok, zabezpečením mimoškolských aktivít - cyklistický krúžok, pričom otec všetky tieto náklady na maloletého uhradza. Matka prispievala na výživu mal. U. sumou 40 Eur mesačne, nakoľko sumu 80 Eur mesačne považovala za sumu, ktorou nie je schopná prispievať na jeho výživu. Matka poukazovala na skutočnosť, že je nezamestnaná bez akéhokoľvek príjmu, uzatvárala dohody o vykonaní činností, avšak bez príjmu. Je materiálne a finančne závislá od svojej matky, ktorá nielen ju ale aj jej manžela a novonarodené dieťa podporuje. Z dokazovania bolo taktiež zistené, že nemá žiadny príjem okrem rodičovského príspevku 220,70 Eur mesačne a prídavku na dieťa v sume 24,34 Eur mesačne. Jej manžel poberá invalidný dôchodok 137 Eur mesačne a žijú v spoločnej domácnosti s matkou S. F., pričom sú odkázaní na jej materiálnu a finančnú pomoc. Bez jej pomoci by nedokázali prežiť. Z uznesenia Okresného súdu Košice I sp. zn. 9Odk/10/2021 zo dňa 23.4.2021 vyplýva, že bol vyhlásený konkurz na majetok matky a zbavil ju všetkých dlhov, ktoré môžu byť uspokojené iba v konkurze v rozsahu v akom nebudú uspokojené v konkurze. Vzhľadom na zmenu majetkových a finančných pomerov matky súd prvej inštancie znížil výživné na sumu minimálneho výživného od 1.5.2021 do budúcnosti. Neprižal jej zníženie výživného od podania návrhu do 30.4.2021, nakoľko správanie matky považoval za účelové a nespravodlivé vo vzťahu k maloletému dieťaťu, keďže na výžive maloletého dieťaťa sa podieľal výlučne otec. Zdôraznil, že v zmysle ust. § 62 ods. 1 Zákona o rodine považuje plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom za ich zákonnú a prvoradú povinnosť, preto každý rodič je povinný usmerňovať svoje pracovné a životné aktivity tak, aby plnenie vyživovacej povinnosti k dieťaťu nebolo ohrozené. Zjednodušene povedané, pokiaľ rodič plánuje zmenu v zamestnaní, zdroja obživy, zmenu počtu vyživovacích povinností, musí mať na zreteli vždy už existujúce vyživovacie povinnosti tak, aby ich plnenie žiadnym spôsobom neohrozil. Na doterajšiu dlhodobú nezamestnanosť matky (od r. 2016) neprihliadol ako na okolnosť, ktorá by jej bránila dosahovať adekvátny príjem na zabezpečenie výživy mal. U.. Dôvody nezamestnanosti uvádzané matkou nepovažoval za objektívne znemožňujúce plnenie jej vyživovacej povinnosti v primeranom rozsahu, pričom konanie matky považoval za rizikové s poukazom na § 75 ods. 1 Zákona o rodine, keďže plnenie vyživovacej povinnosti k deťom, ktoré nie sú schopné samé sa živiť má prioritu. Vo vzťahu k úprave styku súd prvej inštancie uviedol, že právo styku rodiča s dieťaťom je právom, ktoré vznikne tomu rodičovi, ktorému nie je dieťa rozhodnutím súdu zverené do osobnej starostlivosti. Rodičovské práva a povinnosti druhého rodiča zostávajú v nezmenenom rozsahu zachované. V tomto prejednávanom prípade súd upravil stretávanie sa matky s maloletým dieťaťom v čo najširšom rozsahu, aby bol naďalej zabezpečený kontakt matky s dieťaťom a teda stretávanie upravil v priebehu pracovných dní, víkendov, sviatkov a prázdnin. Napokon otec v priebehu konania deklaroval skutočnosť, že matke v stretávaní s maloletým dieťaťom brániť nebude. O trovách konania rozhodol v zmysle ust. § 52 CMP. Pri rozhodovaní o trovách štátu vychádzal z toho, že štát platil predbežne z jeho finančných prostriedkov trovy konania

pozostávajúce z priznanej a vyplatenej odmeny znalcovi Mgr. J. J. v sume 499,38 Eur. Konštatoval, že u matky sú splnené predpoklady na oslobodenie od platenia súdnych poplatkov. Otca nezaviazal na náhradu trov štátu, nakoľko v priebehu celého konania deklaroval ochotu s matkou sa dohodnúť, ktorá však akúkoľvek dohodu odmietala. Nepovažoval za spravodlivé otca zaviazat' na trovy štátu v pomere 50%. S prihladnutím na uvedené štátu náhradu trov nepriznal.

3. Proti tomuto rozsudku proti výrokom o zverení maloletého dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov, úprave výživného a styku s maloletým podala v zákonom stanovenej lehote odvolanie matka s tým, že podaným návrhom sa domáhala zverenia mal. U. do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov. Jej snahou je podieľať sa na výchove, vzdelávaní a starostlivosti o jej prvorodeného syna a až potom sekundárne nepriaznivá finančná situácia, čo do zníženia výživného, ktorého sa taktiež domáhala. S bývalým manželom majú ako rodičia rovnaké právo tráviť rovnaký čas s mal. Adriánom, podieľať sa na jeho výchove a vzdelávaní, udržiavať kontakty s ostatnými členmi rodiny. Poukázala na to, že v čase rozvodu manželstva bola psychicky na dne, keď bývalý manžel sa počas trvania ich manželstva správal ku nej dominantne, povýšenecky, urážal ju, že je neschopná sa postarať o maloleté dieťa a domácnosť, že jej dieťa odíme. To vyústilo do vážnych psychických problémov, pričom mala suicídne sklony. Pod psychickým tlakom exmanžela súhlasila so zverením syna do jeho osobnej starostlivosti a v tom čase neprimeraným výživným v sume 80 Eur mesačne. Vtedajšiemu súdному konaniu vyčíta, že neboli dostatočne a vecne preskúmané okolnosti, za ktorých sa „dobrovoľne“ ako matka vzdala svojho dieťaťa. Pre tieto nepriaznivé okolnosti, ktoré mali v tom čase na jej zdravotný stav negatívny vplyv, bola nútená ukončiť pracovný pomer dohodou dňom 15.9.2016 so zdravotných dôvodov so Slovenskou poštou a.s., kde predtým niekoľko rokov pracovala ako administratívna pracovníčka. Od 16.9.2016 bola evidovaná ako nezamestnaná na úrade práce až do 19.9.2018, keď sa jej narodil syn U.. V tomto období sa snažila riadne zamestnať, ale pre nedostatok pracovných príležitostí sa jej nepodarilo nájsť vhodnú prácu, tak bola nútená nájsť si príležitostne hocikakú prácu, len aby mala z čoho žiť a plniť si vyživovaciu povinnosť k maloletému synovi. Preto zásadne odmieta konštatovanie súdu prvej inštancie, že nemá záujem riadne pracovať, vytvárať príjem, že ukončuje pracovné pomery a dohody. Súd nezisťoval okolnosti krátkodobo trvajúcich pracovných vzťahov. Len zámerom jej exmanžela bolo, aby vyzerala ako neschopná matka a neochotná zabezpečiť rodinu. Zdôraznila, že v súčasnosti má vytvorené stabilné rodinné prostredie, veľmi dobrého a starostlivého manžela, ktorý je po operácii srdca, je na invalidnom dôchodku a poberá invalidný dôchodok v sume 147 Eur mesačne. Jej finančná situácia sa čiastočne zlepšila vyhlásením osobného bankrotu, ktorého účelom bolo nezadlžiť svojich potomkov do budúca a zamestnať sa s čistým štítom. Pre prípad, ak by odvolací súd potvrdil výrok súdu prvej inštancie o zamietnutí jej návrhu na zverenie mal. U. do striedavej osobnej starostlivosti, navrhla rozšíriť úpravu styku s mal. U. tak, že je oprávnená sa s ním stretávať každý nepárny rok prvý deň jesenných prázdnin od 8:00 hod. do 18:00 hod. a každý párný rok od 30.12. od 8:00 hod. do 2.1. nasledujúceho roka do 18:00 hod., ako to uviedla v návrhu. Upraviť styk žiadala z dôvodu, že otec jej určoval, kedy jej maloletého dá a kedy nie. Namiesto toho ho nosil jej matke, keď s ním nemal kto byť, alebo bol pracovne vyťažovaný. Ani jej neoznamoval, aké má školské výsledky. Tieto si musela zisťovať sama. Trvá na znížení vyživovacej povinnosti od 15.9.2018, kedy došlo k podstatnej zmene pomerov na jej strane ako matky, pričom od vedenia evidencie nezamestnanej nedostávala od štátu žiadne dávky ani pomoc v hmotnej núdzi pre nesplnenie podmienok na ich priznanie, keďže v tom čase bola vlastníčkou garsónky v Košiciach. Byť musela vrátiť svojmu otcovi, ktorý ho aj predtým užíval a užíva. Poukázala aj na znalecký posudok č. 21/2020 vypracovaný znalkyňou Ing. J. J. zo dňa 6.7.2020, z ktorého vyplýva, že psychologicky rodičia majú predpoklady zvládať striedavú starostlivosť a najmä chápať jej hlavný význam pre maloleté dieťa. V odvolaní namietala, že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, že súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, že na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Z uvedených dôvodov, ako aj z dôvodu zmatečnosti a nepreskúmateľnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie toto navrhuje zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, prípadne ho navrhuje zmeniť podľa jej návrhu.

4. Otec vo vyjadrení k odvolaniu matky uviedol, že v odvolaní neuviedla, aké vady má rozsudok súdu prvej inštancie resp. aké vady vytyka postupu súdu prvej inštancie v prejednávanej veci. Zo zápisnice súdu jasne vyplýva, že na pojednávaní dňa 5.5.2021 účastníci zhodne uviedli, že návrhy na doplnenie dokazovania nemajú. Rovnako zo strany matky neboli prednesené žiadne výhrady k vykonanému

znaleckému dokazovaniu ani k predloženým dôkazom. Poukázal na to, že zo znaleckého posudku je zrejmé, že matka je citovo labilná, rola matky pre ňu predstavuje výzvu, v ktorej sa na jednej strane snaží uspieť za každú cenu, avšak na druhej strane záujem maloletého musí mať prednosť pred potrebou matky dokázať si, že je dobrou matkou. Zdôraznil, že súd prvej inštancie správne prihliadol na rozporné správanie sa matky, ktorá sa sama správa ako nedospelé dieťa a spolieha sa na starostlivosť svojho rodiča, babky maloletého spolu so svojím manželom s príjmom 147 Eur, čo nepredstavuje ani životné minimum. Konštatoval, že matka je sama závislá od starostlivosti svojej matky o jej ďalšie maloleté dieťa. Konštatoval, že ona a stará matka zo strany matky vytvárajú matke priestor byť tak dobrým rodičom ako to sama zvládne, avšak matka zjavne nie je schopná akceptovať vlastnú citovú, psychickú a finančnú situáciu a reálne posúdiť dôsledky s tým spojené. Obavy v ňom vzbudzuje opakovaný poukaz matky na jej samovražedné úmysly. Zastáva názor, že vyhlásenie konkurzu na jej majetok predstavuje zásah do psychickej stability každého človeka a je spojený aj s pocitmi zlyhania v oblasti uspokojovania základných životných potrieb, čo môže mať vplyv na vnútornú rovnováhu matky a prehĺbiť jej sklony k labilitě. Takýto stav je vo vzťahu k striedavej osobnej starostlivosti o maloletého nežiaduci. Poukázal na výsledky znaleckého dokazovania, ktorých vyplynulo, že maloletý má u neho vytvorené stabilné prostredie, ktoré pozná a ktoré mu vytvára zázemie pre zdravý rozvoj. S ohľadom na vek maloletého a jeho sklony k introvertnosti považuje uvedenú konštantnú stabilitu za prvoradý záujem mal. U.. Matkino potencióálne nestabilné vnútorné rozpoloženie s absenciou riadne nastavených základných funkcií preto vníma ako rizikové a nevyhovujúce striedavej osobnej starostlivosti, ktorá si vyžaduje zrelého a prítomného rodiča. On veľmi intenzívne reflektuje na potrebu maloletého stykať sa s matkou, ktorej sa snaží vyhovieť podľa potrieb maloletého, ale aj faktického záujmu matky, ktorý nekorešponduje s jej deklarovaným záujmom. Faktické správanie matky odráža jej záujem o styk s maloletým v rozsudku schválenom rozsahom. Navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil.

5. Kolízny opatrovník vo vyjadrení k odvolaniu matky viedol, že súd prvej inštancie dostatočne zistil skutočný stav a vyhodnotil dôkazy. Rozhodol v najlepšom záujme dieťaťa a súdna úprava je najvhodnejšou formou pre zdravý psychický, fyzický a sociálny vývin mal. U.. V otázke zverenia mal. U. viedol rodičov k uzavretiu rodičovskej dohody aj na základe absolvovania poradenstva na Referáte poradensko-psychologických služieb úradu s cieľom zachovania kontaktu s oboma rodičmi v súlade s vývinovými potrebami maloletého a vzájomnej podpory sa v rodičovských rolách.

6. Ďalšie vyjadrenia podané neboli.

7. Výrok rozsudku o zastavení konania o návrhu otca na zvýšenie výživného nebol odvolaním napadnutý, nadobudol právoplatnosť, preto nebol predmetom odvolacieho konania (§ 367 ods. 2 CSP).

8. Konania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých sa prejednávajú a rozhodujú podľa zák. č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (CMP).

9. Podľa § 2 ods. 1 CMP, na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku (CSP), ak tento zákon neustanovuje inak.

10. Podľa § 387 ods. 1 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

11. Podľa § 387 ods. 2 CSP, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

12. Odvolací súd preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých výrokoch spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, v rozsahu vyplývajúcom z ust. § 65 a § 66 CMP bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a contrario v spojení s § 219 ods. 3 CSP a dospel k záveru, že súd prvej inštancie dostatočne zistil skutočný stav, posúdil ho podľa správnych ustanovení Zákona o rodine a zákonne vo veci rozhodol, pričom starostlivo prihliadol na všetky podstatné skutočnosti, ktoré vyšli v konaní najavo, vrátane toho, čo uviedli účastníci konania, kolízny opatrovník, súdna znalkyňa, aké listinné dôkazy boli predložené, preto je odôvodnenie rozsudku presvedčivé a s jeho závermi sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožňuje.

13. Vo vzťahu k odvolacím námietkam matky, odvolací súd zdôrazňuje, že súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia, preto odôvodnenie rozhodnutia súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový (skutočný) a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivé súdne konanie. Do práva na spravodlivý proces však nepatrí právo účastníka konania, aby sa súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov, teda za porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech, resp. nevyhovenie návrhu v konaní. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že súd zistí po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení skutočný stav a po použití relevantných právnych noriem vo veci rozhodne za predpokladu, že jeho skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúceho súdu, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu súdom by bolo možné uvažovať len vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel alebo význam.

14. Odvolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie sa vysporiadal s námietkami matky uplatnenými v odvolaní, ktoré tvorili jej obranu v prevažnej miere už v priebehu konania pred súdom prvej inštancie a ani v odvolaní neuviedla žiadne relevantné skutočnosti majúce za následok iné rozhodnutie o zmene úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k mal. Adriánovi. V zmysle ust. § 26 Zákona o rodine môže súd aj bez návrhu zmeniť rozhodnutie o výkone rodičovských práv a povinností alebo dohodu o výkone rodičovských a povinností v prípade, ak sa zmenia pomery, pričom sa musí jednať o výraznú zmenu tých okolností, ktoré boli podkladom predchádzajúceho rozhodnutia o výchove maloletého dieťaťa a táto zmena musí byť závažnejšieho charakteru spočívajúca v rôznych okolnostiach či už na strane rodičov alebo dieťaťa. Pri úvahe o tom, či sa má zmeniť rozhodnutie alebo dohoda rodičov o výkone rodičovských práv a povinností, treba mať na zreteli záujem dieťaťa na jeho riadnej výchove pri rešpektovaní zásady stálosti výchovného prostredia. Zmena doterajšieho výchovného prostredia je preto odôvodnená najmä vtedy, keď doterajšie výchovné prostredie nezabezpečuje priaznivé podmienky pre vývoj maloletého dieťaťa. Odvolací súd dôsledným porovnaním pomerov v čase predchádzajúcej úpravy výkonu rodičovských práv a povinností so súčasnými pomermi dospel k presvedčeniu, že súd prvej inštancie po vykonaní dokazovania správne zistil skutočný stav veci, ktorý správne právne posúdil, keď konštatoval, že je v najlepšom záujme dieťaťa, aby zostal naďalej zverený do osobnej starostlivosti otca, ktorý zabezpečuje starostlivosť o neho na požadovanej úrovni, jeho starostlivosť nebola spochybnená ani kolíznym opatrovníkom ani znalkyňou, pričom stabilita výchovného prostredia je jednoznačne v najlepšom záujme maloletého dieťa.

15. K namietanému odvolaciemu dôvodu, že súd na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, je potrebné uviesť, že vykonané dôkazy hodnotí súd podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti (§ 191 CSP) a vyhodnotenie uvedie v odôvodnení rozsudku. Voľné hodnotenie dôkazov neznamená ľubovôľu. Súd hodnotí jednotlivý dôkaz z hľadiska jeho dôležitosti, teda relevancie vo vzťahu k zisťovaným skutočnostiam, zákonnosti z pohľadu jeho získania, ako aj vykonania a z hľadiska pravdivosti, teda hodnovernosti jeho zdroja. Následne súd hodnotí všetky dôkazy vo vzájomnej súvislosti. Súd k nesprávnym skutkovým zisteniam z vykonaných dôkazov môže v zásade dôjsť len nesprávnym vyhodnotením dôležitosti alebo pravdivosti dôkazov, prípadne porušením pravidiel formálnej logiky. Posúdenie zmien pomerov, ktoré nastali od predchádzajúceho rozhodnutia o úprave výkonu rodičovských práv a povinností a hodnotiace úvahy súdu, na základe správne a zákonne vykonaných dôkazov bez mylnej interpretácie z nich vyvodенých skutočností však nie je možné považovať za nesprávne skutkové zistenie.

16. V súvislosti s odvolacou námietkou matky, že zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené (§365 ods. 1 písm. g) CSP) odvolací súd poukazuje na ustanovenie § 34 CMP, v zmysle ktorého predmetný odvolací dôvod nie je možné v mimosporovom konaní použiť.

17. Odvolací súd nevzhladol dôvodnou ani odvolaciu námietku otca, že súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností. K tejto námietke treba uviesť, že súd nie je viazaný návrhmi strán na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (§ 185 CSP) a nie účastníkov konania. Postup súdu, ktorý v

priebehu konania nevykonali všetky navrhované dôkazy alebo vykonal iné dôkazy na zistenie skutočného stavu, odvolací súd nepovažuje za porušenie práva na spravodlivý proces. Nevykonanie navrhnutého dôkazu by mohlo byť relevantným odvolacím dôvodom iba za stavu, keby malo vplyv na nedostatočné zistenie skutočného stavu veci, čo nie je prejednávaný prípad a je tiež potrebné poukázať na to, že na pojednávaní dňa 5.5.2021 účastníci zhodne uviedli, že návrhy na doplnenie dokazovania nemajú, ako aj na to, že matka v podanom odvolaní nekonkretizovala, ktorý ňou navrhnutý dôkaz súd prvej inštancie nevykonala.

18. Čo sa týka odvolania matky proti výroku o úprave styku, odvolací súd uvádza, že rodičovské práva a povinnosti sú budované na zásade rovnoprávneho postavenia otca aj matky pri ich výkone. Vzťah dieťaťa a rodiča je prirodzeným biologickým vzťahom a každé dieťa potrebuje pre zdravý vývoj pocit spolupatričnosti nielen so svojim otcom, ale aj so svojou matkou. Len ich vzájomné pozitívne pôsobenie v rámci výchovného procesu dáva záruku riadneho vývoja dieťaťa. Výchovné pôsobenie len zo strany jedného rodiča má spravidla za následok nedostatky správania a myslenia. Negatívne dôsledky vznikajú v situácii, keď jeden z rodičov bráni druhému stretávať sa s dieťaťom alebo dieťa negatívne ovplyvňuje voči druhému rodičovi. Rodič, ktorému dieťa nebolo zverené do osobnej starostlivosti, uplatňuje pri styku s ním svoju úlohu pri výchove danú mu ust. § 26 ZR. Úlohou druhého rodiča, ktorý maloleté dieťa vychováva, je okrem iného, aby so zreteľom na záujem dieťaťa vytváral priaznivé podmienky na styk druhého rodiča s dieťaťom, a to hlavne vedením dieťaťa k tomu, aby malo správny vzťah k tomuto rodičovi. Ako bolo uvedené vyššie, rodičovské práva patria obom rodičom. Pri ich výkone sú obaja povinní chrániť záujmy maloletého dieťaťa. V záujme maloletého dieťaťa je vytváranie podmienok na rozvoj vzťahových väzieb s obidvoma rodičmi, ako aj stabilita prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava. Riadiac sa týmito úvahami odvolací súd posudzoval aj úpravu styku matky s mal. U.

19. Odvolací súd dôsledným porovnaním pomerov v čase predchádzajúcej úpravy výkonu rodičovských práv a povinností so súčasnými pomermi dospel k presvedčeniu, že súd prvej inštancie po vykonaní dokazovania správne konštatoval, že je v najlepšom záujme mal. U., aby jeho styk s matkou bol meritórne upravený, keďže matka namietala, že otec jej nie vždy umožňuje stretávanie sa s mal. U., nie vždy sa vedia dohodnúť. Odvolací súd zároveň konštatuje, že úprava styku matky s maloletým korešponduje aj s odporúčaním znalkyne a kolízneho opatrovníka, ktorý nezistili, že by bol nejaký dôvod na strane matky, ktorý by mal viesť k obmedzeniu jej styku s maloletým. Aj keď otec akceptuje rolu a potrebu matky v živote maloletého dieťaťa a umožňuje mu byť v čo najširšom kontakte s matkou, predsa len existujú komunikačné problémy medzi rodičmi. Konkrétnou úpravou styku bude garantovaný styk matky s mal. U., aby nedošlo k prerušeniu jeho biologických a citových vzťahov k matke, a aby nestratila možnosť podieľať sa na výchove maloletého a budovania vzťahu s ním. Odvolací súd je presvedčený, že určená úprava styku matky s mal. U. je dostatočná na zabezpečenie posolania, ktoré má úprava styku plniť a je aj v najlepšom záujme maloletého dieťaťa.

20. Odvolací súd preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie aj v napadnutom výroku o znížení výživného. Poukazuje na to, že zmenou pomerov v zmysle ust. § 78 Zákona o rodine sa rozumie výrazná zmena tých okolností na jednej alebo druhej strane, t.j. oprávneného alebo povinného, ktoré boli podkladom predchádzajúceho rozhodnutia o výživnom, pričom musí ísť o zmenu trvalú nielen prechodnú a musí ísť o zásadnú zmenu v tých okolnostiach, z ktorých vychádzalo predchádzajúce rozhodnutie o výživnom. Aj pri rozhodovaní o výživnom v dôsledku zmeny pomerov sa použijú zásady, ktoré sú rozhodujúce pre určenie výživného. V danom prípade ide o ust. § 62 ods. 1, 2, 4 a 5 a ust. § 75 ods. 1 Zákona o rodine, z ktorých vyplýva, že plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť trvajúca do času, kým deti nie sú schopné samé sa živiť. Obaja rodičia sú povinní prispievať na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov a dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov. Pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti súd prihliada na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará. Výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov a pri skúmaní schopností, možností a majetkových pomerov povinného rodiča súd neberie do úvahy výdavky povinného rodiča, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť. Pri určení výživného súd prihliada na odôvodnené potreby oprávneného ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku alebo majetkového prospechu. Rovnako prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie. Z ust. § 75 ods. 1 vety druhej Zákona o rodine vyplýva, že vzdanie sa výhodnejšieho zamestnania, zárobku alebo majetkového prospechu musí mať špekulatívny charakter za účelom pokusu povinného uniknúť vyživovacej povinnosti. Uvedené

ustanovenia je však potrebné stiahnuť aj na prípady, ak sa povinný bez vážneho dôvodu vzdá vhodného zamestnania, poskytujúceho mu väčší príjem alebo iného majetkového prospechu bez toho, aby si v dohľadnej dobe zabezpečil porovnateľný zdroj príjmu tak, aby plnenie vyživovacej povinnosti k dieťaťu nebolo ohrozené. Pri určení výživného bude teda rozhodujúci príjem, ktorý by rodič reálne mohol dosahovať a nie príjem, ktorý fakticky dosahuje, pretože princíp potenciality má prednosť pred princípom fakticity aj v prípade, že povinný berie na seba neprimerané majetkové riziká, ktoré zahŕňa aj takú činnosť, ktorá ohrozuje dosiahnutie príjmu, resp. priamo vyvoláva stratu a súčasne možnosť poskytovania výživného. Povinnosťou súdu je vždy prihliadnuť na celkové majetkové pomery a tzv. potencialitu príjmu povinného, t.j. k jeho zjavne nevyužitým schopnostiam. Potencionálny príjem nie je to, čo povinný skutočne zarobí ale to, čo je objektívne možné aby zarobil s ohľadom na svoj vek, zdravotný stav, kvalifikáciu, odbornosť, nadanie, vedomosti, zručnosti, pracovné skúsenosti. Zníženie výživného pre dieťa, ktoré nie je schopné samo sa živiť by malo byť len výnimočné a založené na výsostne objektívnych dôvodoch neschopnosti povinného rodiča plniť si vyživovaciu povinnosť z dôvodov, ktoré nemôže sám ovplyvniť, napr. dlhodobé a výrazné zhoršenie zdravotného stavu, skončenie pracovného pomeru z dôvodov na strane zamestnávateľa alebo zníženie príjmu rovnako z dôvodov na strane zamestnávateľa. Odvolací súd poznamenáva, že konajúci súd sa dôsledne vysporiadal s námietkami matky uplatnenými v odvolaní a matka ani v priebehu odvolacieho konania neuviedla relevantné skutočnosti, ktoré by mali za následok iné rozhodnutie o výživnom. Odvolací súd posúdil pomery účastníkov v čase predchádzajúcej úpravy výživného s pomermi existujúcimi v čase terajšieho rozhodovania a dospel k rovnakému záveru ako súd prvej inštancie, že bola preukázaná kvalifikovaná zmena pomerov na strane matky odôvodňujúca zníženie výživného tým, že na jej majetok bol uznesením Okresného súdu Košice I sp. zn. 9Odk/10/2021 zo dňa 23.4.2021 vyhlásený konkurz a zbavil ju všetkých dlhov, ktoré môžu byť uspokojené iba v konkurze v rozsahu v akom nebudú uspokojené v konkurze. Odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie dospel k záveru, že vzhľadom na zmenu majetkových a finančných pomerov matky je dôvodné zníženie vyživovacej povinnosti na sumu minimálneho výživného od nasledujúceho mesiaca po vyhlásení konkurzu, t.j. od 1.5.2021 do budúca, nakoľko v konaní nebolo preukázané, že by existovali skutočnosti, ktoré by matke bránili v čase do narodenia maloletého dieťaťa riadne sa zamestnať a vykonávať pravidelnú zárobkovú činnosť a to ani po zdravotnej stránke.

21. Aj keď výrok rozsudku súdu prvej inštancie o zmene pôvodného rozsudku Okresného súdu Košice I sp. zn. 11P/175/2014 zo dňa 14.4.2015 v časti úpravy styku a výživného odvolaním napadnutý nebol, odvolací súd ho musel preskúmať z dôvodu, že ide o súvisiaci výrok, pričom konštatuje jeho vecnú správnosť, ako aj vecnú a zákonnú správnosť rozhodnutí súdu prvej inštancie o náhrade trov štátu a náhrade trov konania.

22. Pretože súd prvej inštancie správne a zákonne vo veci rozhodol, odvolací súd rozsudok v napadnutých výrokoch o výchove, znížení výživného a úprave styku matky s maloletým dieťaťom podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil a podľa ods. 2 tohto ustanovenia sa v celom rozsahu stotožnil s jeho odôvodnením.

23. Rozhodnutie bolo prijaté odvolacím senátom pomerom hlasov 3:0 (§ 393 ods. 2 vety druhej CSP).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 a nasl. CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP). Uvedená povinnosť neplatí, ak je dovolateľ fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).